

Nové přístupy pro tvorbu statistik a zlepšování informační základny o BOZP

Aneta Živná Kavaliérová – Iveta Mlezivová – Lenka Svobodová – Pavlína Bulínová
Marcela Váchová – Petr Mrkvička

Shrnutí

Tvůrci politik v EU i v ČR kladou důraz na lepší shromažďování statistických údajů, na získávání objektivnějších, kvalitnějších informací a lepších důkazů o oblasti BOZP a kvalitě pracovního života. Jedná se o vhodné nástroje pro monitorování dotčené oblasti. Pro tvorbu politiky na základě důkazů je důležité shromažďovat spolehlivé, včasné a srovnatelné statistické údaje o pracovních úrazech a nemocech z povolání, expozici na pracovišti a onemocněních souvisejících s prací a analyzovat náklady a přínosy v oblasti BOZP. Cílem a záměrem je usilování o lepší zjišťování, shromažďování údajů a vypracování společných přístupů dotčených aktérů v oblasti BOZP tak, aby mohly být realizovány účinnější postupy, regulační mechanismy, dozorové činnosti a zároveň aby byly patřičně zohledněny odpovídající administrativní náklady pro podniky a vnitrostátní správní orgány. Cílem výzkumných aktivit bylo zpracování návrhu modelu pro sběr a monitorování relevantních dat vztahujících se k BOZP.

Úvod

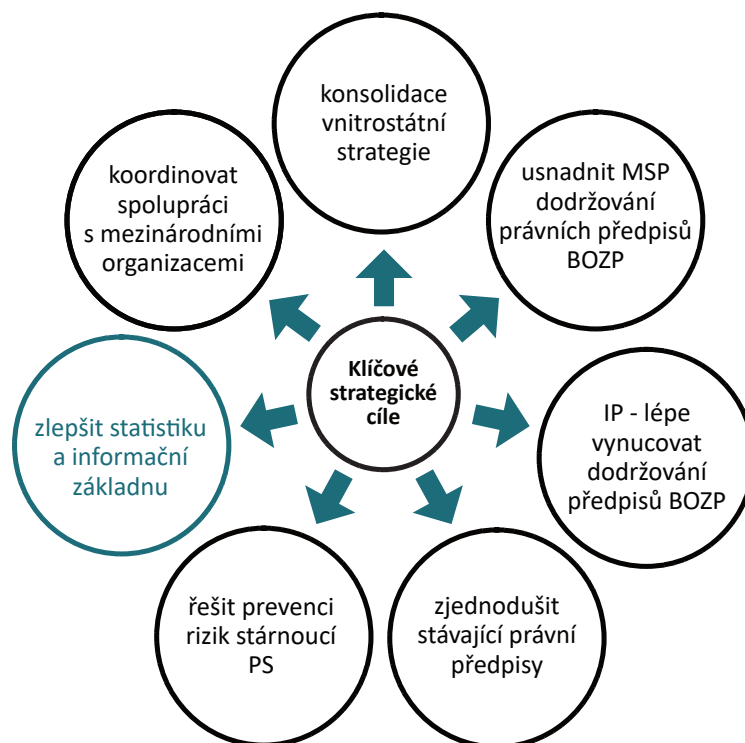
Naplňování cílů tohoto výzkumného úkolu má svoji podporu ve Strategickém rámci EU pro ochranu zdraví a bezpečnost při práci na období 2014–2020 a v něm Evropskou komisí oznámeným závazkem zaručit lepší pracovní podmínky, snížit počet pracovních úrazů v EU a trvale zlepšovat pracovní podmínky v EU. Strategický rámec si klade za cíl přispět ke zlepšení kvality pracovních míst a spokojenosti v zaměstnání a zároveň zlepšit konkurenceschopnost a produktivitu evropských firem, zejména malých podniků, a snížit náklady pro systémy sociálního zabezpečení.

Hlavní poznatky z výzkumu

Identifikovány byly tři hlavní výzvy v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, kde jednou z nich je **zdokonalit prevenci onemocnění** spojených s výkonem povolání řešením nových a vznikajících rizik, aniž by byla opomíjena stávající rizika. Následně byla navržena jako řešení těchto výzev řada opatření v rámci sedmi hlavních strategických cílů:

- Další konsolidace vnitrostátních strategií v oblasti zdraví a bezpečnosti, např. koordinací politik a prostřednictvím vzájemného učení.
- Poskytování praktické podpory malým podnikům a mikropodnikům, aby mohly lépe splňovat zdravotní a bezpečnostní předpisy. Podniky by mohly využívat odborné podpory a praktických nástrojů, jako je interaktivní online nástroj pro posuzování rizik (OiRA – internetová platforma poskytující nástroje pro odvětvové posuzování rizik).

- Lepší prosazování předpisů členskými státy, například pomocí hodnocení fungování vnitrostátních inspektorátů práce.
- Ve vhodných případech zjednodušování stávajících právních předpisů v zájmu odstranění zbytečné administrativní zátěže, přičemž musí zůstat zachována vysoká úroveň ochrany zdraví a bezpečnosti pracovníků.
- Řešení problému stárnoucí pracovní síly v Evropě a zlepšení prevence onemocnění spojených s výkonem povolání odstraněním stávajících a nových rizik, jež přinášejí nanomateriály, ekologické technologie a biotechnologie.
- **Lepší shromažďování statistických údajů tak, aby byly získávány lepší důkazy, a vývoj nástrojů pro monitorování.**
- Lepší mezinárodní spolupráce a koordinace úsilí a řešení otázek BOZP s mezinárodními organizacemi.

Pro tvorbu politiky na základě důkazů je důležité shromažďovat spolehlivé, včasné a srovnatelné statistické údaje o pracovních úrazech a nemocech z povolání, expozici na pracovišti a onemocněních souvisejících s prací a analyzovat náklady a přínosy v oblasti BOZP. Existují problémy o údajích o expozicích na pracovišti a onemocněních souvisejících s prací. Obtížné je srovnávat výsledky v oblasti BOZP v různých členských státech a na základě důkazů z těchto srovnání vyvodit politické závěry. Odborníci na statistiku by měli spolupracovat a důrazněji usilovat o lepší shromažďování údajů a vypracování společných přístupů, aby určili a změřili rizika pro zdraví pracovníků a zároveň patřičně zohlednili odpovídající administrativní náklady pro podniky a vnitrostátní správní orgány.

Problematika bezpečnosti a ochrany zdraví ve světle digitalizace a automatizace ekonomik a úzká souvislost s potřebou velké množství nově získaných dat analyzovat je podpořena výběrem z mezinárodních dokumentů. I přes pokrokové metody spojené s datovou analýzou zůstává v podmínkách BOZP v ČR otázka kvality některých datových podkladů s apelem posunout tyto základní předpoklady kvality, sběr dat a jejich sdílení na vyšší úroveň.

Zlepšit statistiku a informační základnu

Posoudit **kvalitu údajů o pracovních úrazech**, které členské státy poskytují (**ESAW**), s cílem zlepšit pokrytí, spolehlivost, srovnatelnost a včasnost (*Komise a vnitrostátní příslušné orgány*)

Zlepšit **dostupnost srovnatelných údajů o nemocech z povolání na úrovni EU** (*Komise a vnitrostátní příslušné orgány*)

Zahájit diskuze s cílem formulovat doporučení **k tvorbě společné databáze expozičních na pracovišti** (*Komise a vnitrostátní příslušné orgány*)

Prozkoumat možnosti, jak **zlepšit informace o nákladech a přínosech v oblasti BOZP**

Vyvinout nástroj, k jehož pomoci bude možné **sledovat provádění strategického rámce EU na období 2014–2020** (*Komise a vnitrostátní příslušné orgány*)

Dosažené výsledky

Souhrnná výzkumná zpráva k dané problematice

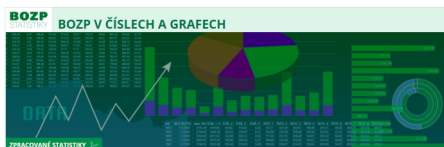
Souhrnná výzkumná zpráva je dokumentem, který předkládá komplexní přehledový materiál řešené problematiky s popisem postupu realizovaného projektu. Zpráva obsahuje podrobnou informaci o projektu, jeho výstupech, dílčích analytických studiích, o podkladech pro podporu řešení problematiky BOZP ve vazbě na datové zdroje. Zahrnut je popis dalších zpracovaných výstupů – webová aplikace, workshop, odborné články, metodika, informační model, kde jsou mimo jiné zmíněny navržené postupy a podněty pro možnou budoucí aktualizaci připravené webové aplikace.

Směrnice v oblasti prevence BOZP pro potřeby orgánů státní správy

Předložená směrnice v oblasti statistik BOZP pro potřeby orgánů státní správy je vyhotovena ke sjednocení a zachování aktuálnosti datových podkladů v oblasti BOZP, které by měly přispět k preventivním opatřením v rámci snížení pracovních úrazů. Smyslem směrnice je tedy zachování aktuálnosti datového portálu s popisnou analýzou údajů spadající pod činnost BOZP. Portál ze své podstaty musí vycházet z dat relevantních pro danou oblast.

Webová aplikace Statistiky BOZP – <http://statistikybozp.vubp.cz/>

Webová aplikace vytváří novou informační základnu a statistiky o BOZP ve dvou formách. Zaměřili jsme se na předem vytvořené statistiky formou grafů a vizuální podoby, která je dobře interpretovatelná a která dává náhled na data, která nejsou běžně dostupná. K vizuálním přehledům je vždy doplněna tabulka, která vizuální podobu přetváří do strukturované podoby pro detailní náhled na problematiku. Všechny výstupy jsou detailně popsány a interpretovány. V druhé části webové aplikace jsme se zaměřili na interaktivitu mezi uživatelem a datovou strukturou, kde si může sám vybrat ukazatele, které chce zobrazit.

Odborný recenzovaný článek Nové přístupy pro zlepšování informační základny o BOZP

Podpořit tvorbu ucelené datové základny a statistických zdrojů vázaných k problematice bezpečnosti a ochrany zdraví (BOZP) je cílem úkolu řešeného týmem výzkumných pracovníků VÚBP, v. v. i. Analýzy dat zaměřené na pracovní úrazovost, jak ty pravidelné roční, tak rovněž ad hoc studie, patří k žádaným výstupům, které slouží odborníkům v této sféře nejen k hodnocení situace v ČR, ale také k tvorbě koncepčních a strategických opatření vedoucích ke zlepšení pracovních podmínek pracujících. Příspěvek seznamuje s cílem výzkumného úkolu, realizovanými aktivitami, dílčími výstupy a stručným vývojem záznamu o úrazu.

Odborný recenzovaný článek ve sborníku

Odborný recenzovaný článek Data o BOZP – předpoklad pro digitální budoucnost mapuje danou problematiku a klade důraz na publikování a využívání dat o BOZP z různých datových zdrojů pro lepší souhrnný pohled na celou problematiku a dále využívání nových technologií pro jejich analýzu.

Workshop

Workshop se uskutečnil online formou dne 22. října 2020 za účasti zástupců VÚBP, v. v. i., a odborné veřejnosti. Workshop byl zaměřen na uvedení do problematiky BOZP a motivace k projektu, představení nového informačního portálu o statistikách v BOZP, dostupnosti datových zdrojů a úskalí přípravy datové základny. Byla zahájena diskuze k dostupnosti, úplnosti a kvalitě dat o BOZP.

Zdroje

MLEZIVOVÁ, Iveta; MRKVIČKA, Petr. Nové přístupy pro zlepšování informační základny o BOZP. *Časopis výzkumu a aplikací v profesionální bezpečnosti* [online]. 2019, roč. 12, speciální č. Nové trendy v BOZP 2019. Dostupný z: www.bozpinfo.cz/josra/nove-pristupy-pro-zlepsovani-informacni-zakladny-o-bozp. ISSN 1803-3687.

MLEZIVOVÁ, Iveta; VÁCHOVÁ, Marcela. Data o BOZP: předpoklad pro digitální budoucnost: In: *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci 2020: recenzovaný sborník abstraktů XX. ročníku mezinárodní konference* [online]. Ostrava: SPBI 2020. S. 56-57 [cit. 2021-01-26]. Dostupný z: www.spbi.cz/index.php?id_document=11499.